



Ávžžuhusat buoridit sámegirjjálašvuodagietti dili

Čielggadeames, Johanna Domokos, *A Writing Hand Reaches Further. Report on the recommendations for the improvement of the Sámi literature field*, Culture for All Service 2018.

Ásahusaid huksen ja ovddideapmi lea guovddášrollas sámegirjjálašvuoda dorvvasteames ja ovddideames. Sámegirjjálašvuolta fas nanne sámeservoša ja sápmelaš demokratiija. Lea dehálaš nannet sámekultuvrra geavadagaid álbmotlaš ja davviriikalaš dásiin, ja seammás dovddastit girjjálašvuoda mearkašumi kultuvrralaš riggodagan.

Čuovvovaš ávžžuhusat sámegirjjálašvuodagietti dili buorideapmái badjánit čielggadeames mielde leahkki olbmuid vásáhusain, miellaguottuin ja govvádusain, girjjálašvuoda árvvoštallamiin (Sámiráđis, Sámedikkiin Norggas ja Ruotas) sihke akademalaš árvvoštallamiin sámegirjjálašvuoda buvttadeames ja girjerájusdoaimmas. Dáid ávžžuhusaid ulbmilin lea doaimmat neavvun gulahaladettiin Davviriikkaid ráđđehusaiguin, sámedikkiiguin, skuvllaiguin, Davviriikkaid ja sápmelaš girjjálašvuoda guovddážiiguin, ruhtadeddjiiguin, kultuvrralaš ásahusaiguin, čálliid ja jorgaleddjiid servviiguin, goasttideddjiiguin ja earáiguin, geat leat guovddášsajadagas girjjálašvuoda giettis.

Ávžžuhusaid olaheapmi gáibida badjelmearalaš bušehta, mii gokčá ruđalaš dárbbuid iige dát ruhta leat oavvilduvvon váldojuvvot dálá sámeásahusaid bušehtas. Davviriikkaid ráđđehusaid galggašedje vuoruhit sámeásahusaid, go sáhka lea ruđalaš doarjagis ja formála njuolggadusain.

ÁVŽŽUHUSAT

1) Sámegirjjálašvuoda rolla nannen skuvlejumi buot

dásiin, omd. sámegirjjálašvuoda teavsttaid lasiheapmi Davviriikkaid eanetlogu ja sámemánáid oahppoplánaide.

2) Fállat eanet bargguid, mas giella lea guovddážiš sihke fállat sámečálliiide eanet veahkkeruđaid bargguid almmuheapmái ja márkanfievrrideapmái.

3) Ohcat odđalágan vugiid oažžut sámegirjjálašvuoda oidnosii sámeservoša siskko- ja olggobealde, vugiiguin, dego almmuhit njukčamánu 23. beaivvi (Áillohačča riegádanbeaivvi dahje mannu eará symbolalaš beaivvi, man sámegirjjálašvuoda olbmot ieža navdet mearkkašahttin) virggálaš ja álbmotlaš sámegirjjálašvuoda beaivin buot Davviriikkain.

4) Nuorra olbmuid movttiidahttin sámegirjjálašvuoda lohkin ja čállin, mii seammás nanne nuorra olbmuid ja sámegirjjálašvuoda

gaskavuoda. Erenomážit galggašii giddet fuobmášumi daidda nuorra sámiide, geat orrot sámeguovllu olggobealde. Omd. johtti busset, dáhpáhusat girjerádjosiin, čálliid ja jorgaleddjiid turneat, kreatiiva čállin gursat ja iešguđetlágan neahttaálgagat.

5) Riikkaidgaskasaš sámegirjjálašvuoda fievrridanásahusa

vuodđudeapmi (dego Norla, FILI, Swedish Literature Exchange). Ásahus koordinerešii sámejorgalusaid, riikkaidgaskasaš gulahallama ja márkanfievrrideami, bovdehusaid festiválaide jna.

Dákkár ásahus sáhtášii doaibmat maid diehtujuohkinguovddážin sáme girjjálašvuoda birra: girjjiid juogadeapmi ja dieđu fállan ođđa girjjiid birra Davviriikkain ja riikkaidgaskasaččat gulašedje ásahussii. Nu guhká, go dákkár ásahus ii gávdno, ferte sihkkarastojuvvot, ahte álbmotlaš girjjálašvuoda fievrridanásahusat Norggas, Ruotas ja Suomas sisttisdollet maid sáme girjjálašvuoda.

6) Sáme girjjálašvuoda guovddážiid nannen Davviriikkain

- a) Norgga ja Ruota sáme girjjálašvuoda guovddážiid stáđásmuhttin
- b) Sáme girjjálašvuoda guovddáža ásaheapmi Supmii

7) Girjjálašvuoda dáhpáhusaid vuodđudeapmi jeavddalaččat, deaivvadeamiid, gos sáme girječállit ja davviriikalaš lohkkit sáhtášedje deaivvadit (omd. girjemeassuid ja álbmotlaš

girjjálašvuoda festiválaid oktavuodain).

8) Sáme girjjálašvuoda jahkásaš gilvvohallamiid ordnen iešguđet kategorijain:

- a) oanehis bargui man beare sáme gillii (man beare šáŋŋeris)
- b) sáme gillii jorgaleapmái dahje sáme gielas jorgaleapmái mannu eará gillii
- c) nuorra čállide dahje/ja girjjiide, mat leat oaivvilduvvon nuorra lohkkiide

9) Sáme gielaid ja sáme girjjálašvuoda digitála sajáiduvvama nannen omd. tehnikkalaš beaivádusat, applikašuvnnat, vloggat, e-girjjit, servviid ja ovttaskas čálliid neahttasiiddut, bloggat.

10) Prentejuvvon bláđiid ja rabas neahttabláđiid nannen buot sáme gielain.

**11) Sámegirjjálašvuoda
arkiivva vuodđudeapmi.
Arkiiva livččii rabas ja doppe
gávdnošedje girjjiid originálat
ja jorgalusat.**

Arkiiva sisttisdoalašii
álbmotárbevierromateriála,
modearna girjjálašvuoda ja
lyriikka (maidđái originála
veršuvnnaid), teavsttaid dálá
ortografijain, historjjálaš
jorgalusaid (danin go dat
ledje dávjá guovtte gillii
almmustahttojuvvon) ja
dálá jorgalusaid (geahča
inpirašuvdnan [http://www.
balticsealibrary.info](http://www.balticsealibrary.info)).

**12) Sámečálliid ja eará
eamiálbmotčálliid
gaskavuodaid nannen miehtá
máilmmi.**

**13) Čohkkejuvvon sámegielat
antologijaid almmuheapmi**
diktaduojis (luođis ráppemii),
čáppagirjjálašvuodas (njálmmálaš

muitalanárbevierus modearna
fikšuvnna máidnasiidda), drámas
(performatiiva, dráma teavsttat)
ja sámegirjjálašvuodas sámegillii,
muhto maidđái davviriikalaš
gielaide.

**14) Sámečálliid,
sámegirjjálašvuoda
fágaolbmuid ja sin
jorgaleddjiid jeavddalaš
deaivvademiid ordnen.**

**15) Girjjálašvuoda
almmuhemiid fállan
sihke Davviriikkaid
ja riikkaidgaskasaš
sámegirjjálašvuoda
fievrrededjjiide** (omd.
girjjálašvuoda áigečállagiidda,
girjerádjosiidda, skuvllaide,
girjjálašvuoda guovddážiidda
Davviriikkain ja eará riikkain,
universitehtaide, jorgaleddjiide).
Girjjálašvuoda ovddideddjiid
barggu nannen.



Olles čielggadeame sáhtta lohkat dáppe:

<https://multilingualmonth.org/publications/>

Lassedieđut:

Rita Paqvalén

jodiheadđji

Culture for All Service

rita.paqvalen@cultureforall.fi